

Напрямки удосконалення регіонального розвитку туризму

Ахмедова О.О.,
к.н.держ.упр., доцент,
доцент кафедри туризму
Харківського національного економічного університету
імені Семена Кузнеця

Попри існуючий значний потенціал для розвитку більшості видів внутрішнього туризму, ця сфера національної економіки залишається недостатньо розвиненою, що обумовлено, передусім, недостатньою увагою до неї з боку представників як бізнесу, так і органів державного управління та органів місцевого самоврядування. Відчутніший позитивний економічний та соціальний ефект для регіону спроможне забезпечити залучення необхідних інвестицій задля розбудови існуючих і будівництва нових об'єктів індустрії туризму, оскільки завдяки цьому можна реально створити нові робочі місця, збільшити обсяги валового регіонального продукту, а також податкових надходжень до державного й місцевих бюджетів. Але найголовніше – реалізація таких проектів є дієвим способом надання імпульсу розвитку регіону, щонайменше, на середньострокову перспективу. Оскільки основним джерелом фінансування таких заходів є бізнес-структури, то органи державного управління та органи місцевого самоврядування мають створити сприятливі умови для таких інвестицій, координувати та контролювати ці процеси.

Проте, органи державного управління не квапляться виправляти ситуацію у даному напрямку. Своєю більшістю їхня діяльність є декларативною, що демонструють відповідні Програми розвитку індустрії туризму. При цьому регіональні Програми мають відмінний об'єкт розвитку: туризм (Вінницька, Дніпропетровська, Донецька, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська та Хмельницька області), туризм і туристична інфраструктура (Київська область), туристична галузь (Івано-Франківська область), туризм і курорти (Закарпатська, Львівська, Одеська, Полтавська та Херсонська області), туризм і рекреація (Волинська область), культура та туризм (Харківська область) [1].

Зважаючи, що термін дії Програми розвитку культури і туризму в Харківській області [2] завершується у 2018 р., видається необхідним надати такі рекомендації стосовно нової версії цього важливого документа:

1. Змінити назву на “Програма розвитку індустрії туризму в Харківській області на 2019–2025 рр.”.
2. До розробки Програми залучити представників не лише Управління культури і туризму Харківської обласної державної адміністрації, а і Постійної комісії з питань молодіжної політики, спорту та туризму

Харківської обласної ради, інших структурних підрозділів облдержадміністрації та облради, бізнес-структур і громадських організацій, провідних науковців Харківщини.

3. Реалізувати конкретні заходи щодо розвитку індустрії туризму Харківської області з урахуванням її специфіки за цільовими ринками:

– діловий – продовження практики проведення Харківського міжнародного бізнес-форуму та інших комунікативних заходів, спроможних сприяти комплексній розбудові регіону;

– етнокультурний – проведення етнофестивалів (“Печенізьке поле” і т.ін.);

– замковий – відбудова садиб (Гійовка, Куликівських, Натальївка, Щербиніних) і палаців (Кеніга, Шидловських), і популяризація їх серед туристів;

– краєзнавчий – підвищення престижу пізнання рідного краю за рахунок збільшення відвідувачів музеїв;

– культурний – відродження традиції відвідування театрів;

– медичний – надання якісних й за прийнятну ціну медичних і стоматологічних послуг, які приваблять пацієнтів з інших регіонів і з-за кордону;

– мисливський – популяризація безпечного полювання в угіддях, що належать спеціалізованому комунальному підприємству “Слобожанський мисливець”;

– науковий – розширення співробітництва науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів Харківщини і їхніх колег з інших регіонів і країн;

– ностальгійний – сприяння відвідуванню малої і великої Батьківщини, а також місць навчання, трудової діяльності, бойових дій;

– освітній – підвищення якості освіти та сприяння працевлаштуванню, отримання ліцензій на підготовку іноземних студентів та укладання договорів про визнання закордоном українських дипломів;

– пізнавальний – популяризація екскурсійних маршрутів, які знайомлять туристів з найкрасивішими й знаковими місцями Харкова (Ботанічний сад і його оранжереї, Сад скульптур, Покровський сквер) та області (Слобожанський національний природний парк, Національний парк “Дворічанський”, Гомільшанські ліси, Великобурлуцький степ);

– промисловий – організація екскурсій на нині ледь функціонуючі колишні флагмани індустріальної Слобожанщини (ХТЗ, Турбоатом);

– рекреаційний – підвищення якості рекреаційних послуг і розширення мережі у найбільш придатних для цього місцях (борові тераси р. Сіверський Донець, узбережжя Печенізького та Краснооскольського водосховищ);

– релігійний – організація відвідувань культових споруд (Благовіщенський кафедральний собор, Успенський собор, Покровський собор);

– ресторанний – організація ярмарку “Слобожанські Смаколики”, конкурсів “Вулична їжа”, “Висока кухня” і т.ін.;

- риболовецький – розширення мережі та покращання послуг з організації риболовлі на водоймищах області (Печенізьке та Старооскольське водосховища, річка Сіверський Донець, численні ставки);
- сільський (“зелений”) – популяризація відвідування існуючих і знов створених сільських садиб;
- спортивний – проведення традиційних змагань (“Кубок Слобожанщини”, “Перша столиця”) з різних видів спорту.

4. Створити рекреаційні зони за принципом “все включено”, що дозволить повніше виявити нашу гостинність та специфіку української кухні.

5. Харків нині має достатню кількість закладів розміщення, громадського харчування, розваг тощо, здатних задовольнити забаганки туристів з різними статками. Попри це необхідно реалізувати ряд інвестиційних проектів, спрямованих на подальший розвиток складових цієї індустрії, які надають туристам супутні послуги:

- встановлення на основних туристичних маршрутах міста та області дорожніх знаків і вказівників, де інформація наводиться українською та англійською мовами;
- ремонт доріг, зупинок громадського транспорту, тротуарів;
- покращання транспортного сполучення (особливо це актуально для віддалених від Харкова населених пунктів);
- розширення географії авіасполучення Харкова, й на перспективу – будівництво нових терміналів і злітних смуг, що дозволить не лише приймати туристів з віддалених країн, а і навіть перетворитись на міжнародний хаб (нарешті, слід скористатись вигідним географічним розташуванням міста) [3].

Таким чином, регіональні програми розвитку індустрії туризму мають ураховувати наступне: надбання вітчизняної та світової науки щодо сприяння розвитку індустрії туризму; існуючі подібності окремих регіонів за певними ознаками; наявний туристичний потенціал регіону й міру його використання, а також можливості розбудови існуючих і формування нових ніш у цій царині. Розвиток індустрії туризму може стати вагомою складовою розбудови регіонів лише за таких умов: поєднання зусиль і ресурсів усіх зацікавлених осіб; забезпечення переходу від декларацій до реальних дій (як щодо якості туристичних послуг, так і стосовно забезпечення безпеки туристів і гостинного ставлення до них; сегментування видів туризму залежно від їхньої привабливості; виокремлення і підтримка пріоритетних видів туризму для кожного регіону; підвищення реальних доходів населення; підвищення престижності відпочинку на території України.

Список використаних джерел:

1. Мельниченко О. А. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні: монографія / О. А. Мельниченко, В. О. Шведун. – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2017. – 153 с.

2. Програма розвитку культури і туризму в Харківській області на 2014–2018 роки [Електронний ресурс] : рішення Харківської обласної ради від 29 серпня 2013 р. № 789-VI. – Режим доступу : <http://kharkiv.oblrada.gov.ua/ua/programa-rozvitku-kulturi-i-turizmu-kharkivskoji-oblasti-na-2014-2018-roki>.
3. Мельниченко О.А., Ахмедова О.О. Розвиток індустрії туризму як складова розбудови регіонів / Державна економічна політика регіонального розвитку: монографія за заг. ред. д.держ.упр., проф. М. А. Латиніна. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2017 – 420 с. ISBN 978-966-390-132-9.